

Oslo, 13.11.2015

Innspill til forslag til lov om endring av juridisk kjønn og anbefalinger fra ekspertgruppe om helsetilbudet ved kjønnsdysfori

Sex og samfunn støtter forslaget om en ny lov som skal gjøre det enklere og mindre inngripende å endre juridisk kjønn. Vi ønsker spesielt å understreke viktigheten av å fjerne dagens krav om sterilisering og medisinsk behandling som vilkår for slik endring.

Sex og samfunn støtter anbefalingen av erklæringsmodellen for hvilke vilkår som bør stilles for å få endre juridisk kjønn, fremfor diagnosemodellen og vurderingsmodellen. Videre ser vi positivt på forslaget om søknad om endring av juridisk kjønn gjennom en erklæring og en svarslippordning. Vi mener at dette forslaget fremstår som en god balanse mellom tiltro til søkeren og sikring av at eventuelle useriøse søknader bortfaller. Vi henstiller til at det utarbeides bestemmelser for maksimumstid fra erklæring mottas til svarslipp utstedes, samt for behandlingstid fra svarslipp mottas til erklæringen godkjennes. Det bør refereres til forventet lengde på behandlingstid av erklæring i informasjonsskrivet.

Vi samtykker i forslaget om at personer selv kan søke om endring av juridisk kjønn fra fylte 16 år, og medfølgende forslag om å senke aldersgrensen for å endre navn etter navneloven, fra 18 til 16 år.

Sex og samfunn anser det også som positivt at departementet ikke ser behov for at eksterne myndigheter fører kontroll med, eller har mulighet til å overprøve uenigheter om, beslutninger om endring av juridisk kjønn.

Sex og samfunn mener det bør åpnes for en tredje kjønnsbetegnelse (X) for uspesifisert kjønn/personer med kjønnsinkongruens til bruk i f.eks. pass.

Proessen med utarbeidelse av informasjons-/veiledningsmateriell til bruk i ulike rutiner og prosesser for endring av juridisk kjønn, bør inkludere ulike organisasjoner og aktører som jobber med feltet. Ulike aktører opererer med ulik begrepsbruk og fremtoning, og vi mener derfor at det er nødvendig at flere ulike aktører får mulighet til å komme med innspill i prosessen med utarbeidelse av informasjonsmateriell (både der mottaker er fagfolk og der mottaker er personer med kjønnsinkongruens/-dysfori). Dette er for å sikre at alle personer i målgruppen føler seg inkludert og ivaretatt i informasjonsmateriellet, og at fagpersoner mottar inkluderende informasjon om tematikken, og slik videreformidler denne på en måte som gjør at målgruppen ivaretas.

Det bør utarbeides en overordnet plan for seksuell helse i alle kommuner. Herunder bør ivaretagelse av og tilbud til personer med kjønnsinkongruens/-dysfori inkluderes som et anbefalt innsatspunkt. Under dette innsatspunktet bør rutiner for møte med personer med kjønnsinkongruens, og eventuelt videre veiledning/henvisning til andre instanser, formaliseres. Dette krever oppdatert oversikt over instanser i den aktuelle kommunen, eventuelt nærliggende kommuner der tilbud mangler. Det bør også sikres praktiske rutiner for enkle, men betydningsfulle ledd som at skjema for erklæring og endring av juridisk kjønn gjøres tilgjengelig ved ulike helseforetak på forespørsel.

Andre innsatspunkter i kommuneplaner bør inkludere kvalifisert undervisning om temaene kropp, seksualitet og relasjoner i barnehager, skoler og andre utdanningsinstitusjoner.

Det er avgjørende at mennesker som møter mange ulike personer i sin jobbhverdag, har kunnskap om identitet og seksualitet, og evner til å innta et normkritisk perspektiv i sitt møte med mennesker. Sex og samfunn anser seksualundervisning som et svært viktig tiltak for å ivareta befolkningens psykiske, fysiske og seksuelle helse. Kvalifisert undervisning kan sikres ved at det innføres obligatoriske tema om seksualitet og om å snakke om seksualitet i alle relevante utdanningsforløp for mennesker som møter barn og unge i sin jobbhverdag, inkludert ansatte i barnehager og på skoler, sosionomer, helsepersonell og andre. Det bør også utvikles grunnpakker for kurs og planer for kompetanseheving for aktuelle yrkesgrupper som er ferdig med utdanningsforløpet og allerede jobber i relevante stillinger.

Vi anbefaler videre at seksualundervisning skal inn tidligere (allerede fra barnehagen) og oftere (på flere alders-/klassetrinn). Å snakke om temaer som kropp, relasjoner, identitet og mangfold allerede fra barnehagealder styrker barns begrepsapparat og kan bidra til åpenhet og aksept for mangfold og ulikhet.

Dersom forslagene i høringsdokumenter og anbefalinger gjennomføres, bør grunnleggende kompetanseheving om tematikken kjønn også sikres øvrige yrkesgrupper som ansatte i politi, domstoler og ansatte hos Fylkesmannen. En enkel innføring i tematikken anbefales alle yrkesgruppene som skal involveres i prosessen, selv der deltakelse/yrkesutøvelse i de relevante prosessene kun er basert på formaliteter, og ikke på skjønnsbaserte vurderinger.

Tore Holte Follestad

Assisterende daglig leder

